

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 473/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Rolandom Kováčsom, Mäsiarska 30, Košice, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Sžsk/95/2020 z 25. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje zrušiť namietaný rozsudok, vec vrátiť najvyššiemu správne mu súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žiadosťou doručенou Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) 5. februára 2019 domáhal odškodnenia 7 242 eur podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 274/2017 Z. z.“).
3. Svoju žiadosť odôvodnil ujmom na zdraví, ktorú utrpel v dôsledku spáchania zločinu ublíženia na zdraví na tom skutkovom základe, že 21. mája 2016 v čase o 2.42 h do 2.44 h pri zastávke MHD v Košiciach páchateľ opakovane útočil na sťažovateľa, ktorého minimálne jedenkrát bodol, čím mu spôsobil dve rezné rany pravého lakt'a a jednu bodnú ranu brucha v ľavom podbrušku s dobou liečenia 12 – 16 týždňov. Rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len

„okresný súd“) č. k. 1T/6/2017 z 27. februára 2017 bola schválená dohoda o vine a treste, v rámci ktorej bol páchateľ uznaný za vinného zo spáchania zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní troch rokov. Tento mu bol podmienene odložený a bol mu uložený probačný dohľad. Zároveň mu bola podľa § 51 ods. 4 písm. c) Trestného zákona uložená povinnosť nahradiť sťažovateľovi v skúšobnej dobe 5 rokov škodu vo výške 7 242 eur. Rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 27. februára 2017.

4. Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu škody vo výške 7 242 eur v civilnom konaní. Okresný súd č. k. 35C/42/2017 z 15. novembra 2018 uznesením schválil súdny zmier a páchateľovi bola opätovne uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 7 242 eur do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 21. decembra 2018 a vykonateľnosť 25. decembra 2018.

5. Ministerstvo spravodlivosti rozhodnutím č. 36190/2019/143 (36190/2019-1437/7/Mi) z 26. júla 2019 odškodnenie sťažovateľovi nepriznalo z dôvodu oneskorene podanej žiadosti. Svoje rozhodnutie odôvodnilo tým, že podľa § 15 ods. 2 zákona č. 274/2017 Z. z. účinného od 1. januára 2018 je potrebné žiadosť podať do jedného roka od právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu.

6. Sťažovateľ sa správnu žalobou doručenou Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 12. augusta 2019 domáhal preskúmania postupu a zákonnosti rozhodnutia o odškodnení proti ministerstvu spravodlivosti. Krajský súd správnu žalobu sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ svoj nárok u žalovaného uplatnil po uplynutí zákonnej lehoty.

7. Najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť sťažovateľa namietaným rozsudkom zamietol a s právnym posúdením veci krajským súdom sa stotožnil. Lehotu na podanie žiadosti kvalifikoval ako prekluzívnu a jej uplynutím nárok na odškodnenie zanikol. Namietaný rozsudok bol sťažovateľovi doručený 13. júna 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ argumentuje, že zásadnou otázkou v jeho veci bola včasnosť podania žiadosti o odškodnenie vzhľadom na možnosť aplikácie § 15 ods. 3 zákona č. 274/2017 Z. z. Podľa jeho názoru súdy v správnom súdnictve nesprávne posúdili včasnosť podania žiadosti o odškodnenie. Vzhľadom na absenciu riadneho výroku rozsudku trestného súdu o náhrade škody uplatnil sťažovateľ svoj nárok na náhradu škody v civilnom konaní. Po uplatnení nároku na náhradu škody v civilnom konaní mohol požiadať o odškodnenie.

9. Sťažovateľ poukázal aj na znenie formulára, ktorý bolo nutné vyplniť pri podávaní žiadosti, konkrétne na bod (i) 4.2 tlačíva: „*Označte všetky kroky, ktoré ste uskutočnili za účelom získania náhrady škody na spôsobenej ujme na zdraví a priamo od páchateľa trestného činu (napr. uplatnenie si nároku v rámci trestného konania, následné uplatnenie si nároku v rámci civilného procesu, exekučné konanie)*“, (ii) 4.3 tlačíva: „*V prípade, ak ste na základe vyššie uvedených krokov už získali čiastočnú náhradu za škodu spôsobenú na ujme na zdraví, ktorú ste získali inak (napríklad z poistenia)*“ a (iii) 4.4 tlačíva: „*V prípade, ak ste nerealizovali všetky kroky (uplatnenie náhrady na súde alebo inom príslušnom orgáne, návrh na vykonanie*

exekúcie) za účelom získania náhrady škody na spôsobenej ujme na zdraví priamo od páchatel'a trestného činu, uveďte dôvody.“

III.

Právna úprava

10. Podľa § 15 ods. 2 zákona č. 274/2017 „Žiadosť sa podáva orgánu podľa odseku 1 najneskôr do jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu podľa § 11 ods. 1 alebo rozhodnutia podľa § 11 ods. 2. Uplynutím tejto lehoty nárok na odškodnenie podľa tohto zákona zaniká, ak odsek 3 neustanovuje inak.“.

11. Podľa § 15 ods. 3 zákona č. 274/2017 „Ak súd v trestnom konaní odkázal obeť násilného trestného činu s jej nárokom na náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku ujmy na zdraví, na civilný proces alebo konanie pred iným orgánom, žiadosť sa podáva do jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o nároku obete násilného trestného činu v civilnom procese alebo konaní pred iným orgánom. Uplynutím tejto lehoty nárok na odškodnenie podľa tohto zákona zaniká.“.

12. Podľa § 15 ods. 4 zákona č. 274/2017 „Lehoty podľa odsekov 2 a 3 neplynú počas konania pred príslušným orgánom, najmä počas civilného procesu a exekučného konania, v ktorom si obeť násilného trestného činu uplatňuje nárok na odškodnenie ujmy na zdraví priamo od osoby, ktorá jej ujmu na zdraví spôsobila.“.

13. Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 274/2017 „Nárok na odškodnenie obete násilného trestného činu podľa tohto zákona vzniká, ak v trestnom konaní nadobudol právoplatnosť rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým sa páchatel' uznáva vinným zo spáchania trestného činu, ktorým bola obeť násilného trestného činu spôsobená ujma na zdraví, alebo rozsudok, ktorým bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený, pretože nie je trestne zodpovedný pre nedostatok veku alebo nepríčetnosť a ujma na zdraví nebola obeť násilného trestného činu plne uhradená inak.“.

14. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 274/2017 „Nárok na odškodnenie okrem prípadov uvedených v odseku 1 vzniká aj vtedy, ak dôjde k prerušeniu trestného stíhania z dôvodov podľa § 228 ods. 1 a ods. 2 písm. a) až e) Trestného poriadku, k zastaveniu trestného stíhania z dôvodov podľa § 215 ods. 1 písm. d) až f) Trestného poriadku alebo z dôvodu podľa § 215 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, prípadne k odloženiu veci z dôvodu podľa § 215 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, a výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní nevyvolávajú dôvodné pochybnosti o tom, že sa stal trestný čin, ktorým bola obeť násilného trestného činu spôsobená ujma na zdraví.“.

15. Podľa § 35 zákona č. 274/2017 „Konania vo veciach podľa tretej časti začaté pred 1. januárom 2018 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. decembra 2017.“.

16. Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 215/2006 Z. z.“) „Žiadosť treba podať orgánu podľa odseku 1 do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu uvedeného v § 4 ods. 1 alebo iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý v prípadoch uvedených v § 4 ods. 2 vo veci naposledy konal. Na žiadosti podané po tejto lehote sa nebude prihliadať.“.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho tvrdenie, že najvyšší správny súd nesprávne právne posúdil včasnosť uplatnenia nároku sťažovateľa na odškodnenie ako obeť násilného trestného činu.

18. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne, resp. svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

19. Úlohou ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02). Ústavnému súdu preto neprislúcha posudzovať zákonnosť vydaných súdnych rozhodnutí za predpokladu, že nimi nebolo porušené ústavou zaručené právo či sloboda. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

20. V konaní bolo sporné, či sťažovateľ v zákonom ustanovenej lehote požiadal ministerstvo spravodlivosti o priznanie odškodnenia ako obeť násilného trestného činu.

21. Podľa názoru správneho súdu nárok na odškodnenie sťažovateľovi vznikol počas platnosti zákona č. 215/2006 Z. z., ktorý bol účinný do 31. decembra 2017. Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z. z. si mohol sťažovateľ uplatniť nárok na odškodnenie voči ministerstvu do 6 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu alebo iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu. Rozsudok trestného súdu nadobudol právoplatnosť 27. februára 2017 a sťažovateľovi šesťmesačná lehota na podanie žiadosti na odškodnenie uplynula 27. augusta 2017. Sťažovateľ podal žiadosť o odškodnenie 5. februára 2019, ktorú lehotu odvodzoval od rozsudku civilného súdu (právoplatného 21. decembra 2018 a vykonateľného 25. decembra 2018). Keďže žiadosť sťažovateľa bola podaná po 1. januári 2018, na prípad sťažovateľa sa vzťahujú ustanovenia zákona č. 274/2017 Z. z. Podľa § 15 ods. 2 zákona č. 274/2017 Z. z. si sťažovateľ mohol podať žiadosť o odškodnenie do jedného roka od právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu. Správny súd konštatoval, že sťažovateľ si uplatnil nárok po uplynutí prekluzívnej lehoty.

22. Najvyšší správny súd vychádzal zo stavu, že konanie o odškodnenie obeť násilného trestného činu bolo začaté 5. februára 2019, a preto bol rovnakého názoru ako krajský súd, že na uvedené konanie sa vzťahujú ustanovenia zákona č. 274/2017 Z. z. a žiadosť sťažovateľa bola podaná po uplynutí prekluzívnej lehoty. V trestnom konaní súd sťažovateľa neodkázal na civilné konanie

alebo na iný orgán, ale uložil páchatel'ovi povinnosť nahradit' škodu 7 242 eur v skúšobnej dobe 5 rokov, preto nebol možný postup podľa § 15 ods. 3 zákona č. 274/2017 Z. z. Skutkové okolnosti potvrdzujú, že sťažovateľ disponoval rozsudkom o schválení dohody o vine a treste právoplatným 27. februára 2017. Podľa súdu „povinnosť nahradit' spôsobenú škodu podľa § 51 ods. 4 písm. c) trestného zákona sleduje najmä posilnenie východného účinku páchatel'a v skúšobnej dobe a podnecuje ho, aby pod hrozbou výkonu trestu odňatia slobody dobrovoľne spôsobenú škodu nahradil, odsúdený ju tak ma nahradit' podľa svojich schopností.“.

23. Ústavný súd v okolnostiach veci nevidí dôvod nepovažovať za ústavne udržateľné tvrdenie správneho aj kasačného súdu o zákonnej prekážke priznania odškodnenia podľa § 15 ods. 3 zákona č. 274/2017 Z. z. (sťažovateľ nebol odkázaný na náhradu škody na civilný proces alebo na konanie pred iným orgánom). Trestný súd v právoplatnom rozsudku uložil páchatel'ovi povinnosť nahradit' sťažovateľovi škodu vo výške 7 242 eur bez toho, aby bol sťažovateľ odkázaný na zákonom explicitne definované škodové konania. Záver súdov o oneskorenosti žiadosti je založený na relevantných právnych normách a bez zjavného interpretačného excesu.

24. Odôvodnenie namietaného rozsudku odpovedá na všetky podstatné tvrdenia a námietky sťažovateľ'a. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, nemôže samo osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného rozsudku. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet dôvodu, aby sa spochybňovali závery namietaného rozsudku, ktoré by odôvodňovali nezákonnosť a nesprávne právne posúdenie.

25. Ústavný súd dospel k záveru, že námietky sťažovateľ'a neodôvodňujú prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, pretože sú zjavne neopodstatnené. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súde právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu pred tým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú považuje takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť namietaného rozsudku. Ide o situácie, keď ústavnej sťažnosti chýba ústavnoprávna dimenzia. Tak je tomu aj v tomto prípade. Preto ústavný súd sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol. Týmto uznesením nie sú dotknuté práva sťažovateľ'a založené právoplatnými rozhodnutiami súdov, ktorými mu bola náhrada škody priznaná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu